

Historické základy environmentalizmu a environmentálneho práva (XL.)

„*To spôsobili Alom (Rodička) a Qnaholom (Ploditeľ), Tzacol (Stvoriteľka) a Bitol (Stvoriteľ), ktorých mená znejú Tepeu (Všemocná) a Gucumatz (Operený had): Čas rána nastal, nech sa dielo skončí a objavia sa naši služobníci, naši živitelia, deti svetla, synovia svetla. Nech sa objaví človek, ľudský rod na tvári zeme, riekli.*“

(Výňatok z Popol Vuh/Knihy ľudu – posvätné knihy Mayov kmeňa Quiché)

Ťživenie prvého človeka – Adama (Michelangelo – Sixtínska kaplna vo Vatikáne)

Rozvoj civilizácie prinášal „boj nového so starým“, ktorý sa tiež odrazil v mytológií a kozmogonických názoroch o stvorení sveta a ľudstva. V starogréckej mytológií takto násilne v rámci „rodiny“ Úrana nahradil Kronos a jeho Zeus s bratom Poseidónom. V stabilizovaných spoločnostiach – kmeňových zväzoch, mestských štátoch a vo väčších štátnych útvaroch až ríšach si Sumeri, Egyptania, Gréci, Rimania, Germáni, Kelti, Slovania a iné národy a ich zoskupenia postupne vytvorili 8 – 10 – 12-členné panteóny bohov s vyváženým hierarchickým postavením, alebo božské trojice (trimurti) vókol s množstvom svätých a prorokov, zväčša ako patrónov odvetovo alebo regionálne členených rôznych skupín ľudí. Ani úplný monoteizmus s vierou len v jedného boha v podobe slnka (napríklad Atóna) alebo imaginárneho všadeprítomného boha (napríklad Allaha) nevylúčil prorokov a prisluhovačov, bez ktorých by asi ľudstvo nedokázalo pri pretváraní svojho environmentu (ne)uplatňovať božské zásady na prežitie – dnes zahŕňané medzi princípy trvalo udržateľného rozvoja, resp. trvalo udržateľného života, niekedy – niekedy aj nevyhnutnej „trvalo udržateľnej“ stagnácie, no v určitých obdobiach duševnej temnoty až úpadku, ktorý v rôznych regiónoch vyústil do zániku civilizácie i podmienok vzniku novej, dokonca života (do vzniku neživitého prostredia). Pomocou božských sprostredkovateľov sa však ľahšie zdôvodňovali rôzne vplyvy na životné prostredie, ako aj príčiny a dôsledky jeho zmien. Pretváranie, ale aj poškodzovanie až ničenie environmentu spolu s bohmi alebo v ich mene bolo, je a asi aj bude ospravedlňovanejšie. Prenášanie zodpovednosti na bohov alebo ich zlých protikladov (temných síl) sa miestami stalo a stáva často i dnes veľmi pohodlné až obľúbené (taká bola božia vôľa alebo taký bol zásah satana). Neuvedomujeme si, že aj čin človeka môže naplňať božiu vôľu alebo spáchať (priamo alebo nepriamo) nenapraviteľné hriechy až samovražedné zlo. Napríklad už biblický boží environmentálny príkaz človeku – Adamovi znel: „Zo všetkých stromov záhrady smieš jesť, ale zo stromu poznania dobra a zla nesmieš jesť, lebo v deň, keď budeš z neho jesť, istotne zomrieš. Had, ktorý bol ľstivejší ako všetky poľné zvieratá, ktoré Hospodin Boh stvoril, však povedal žene: Vôbec nezomriete, ale Boh vie,

že v ten deň, keď budete z neho jesť, otvoria sa vám oči a budete ako Boh; budete vedieť, čo je dobro a čo zlo“ (tým nepriamo obvinil Hospodina z klamstva, čo sa následne potvrdilo). Keď príkaz Adam so ženou nedodržali, skutočne nezomreli. Schovali sa v E.DiNe, ale „Hospodin Boh však zavola na človeka a riekol: Kde si?“ (zrejme nebol vševediaci a všetko vidiaci). Oni vystúpili z úkrytu, už hanbliví a zaodetí do figového listu a v doteraz neznámej reči sa priznali, že na podnet hada jedli ovocie zo zakázaného Stromu poznania. Nešlo len o poznanie nahoty a nadobudnutie vedomosti a schopnosti rozmnožovania, ale aj o rozpoznanie dobrých a zlých skutkov a vplyvov na environment a jeho vplyvu na nich s vyvolanou zmenou ich spôsobu života (rozpoznanie stavu a zmien ekologických podmienok). Za tento skutok (tohto poznania ako prvotného hriechu) ich nemulnul trest, ktorý mal environmentálne

zameranie až ekologický dosah. V prvom rade Hospodin za prezradenie tajomstva – pravdy potrestal zradného hada: „Vtedy riekol Hospodin Boh hadovi: Pretože si to urobil (?), prekliaty budeš nad všetok dobytok i nad všetky poľné zvieratá. Po bruchu sa budeš plaziť a prach budeš hltáť po všetky dni svojho života“ (dovtedy sa teda neplazil a mal nohy a iné príslušné orgány; hebrejské texty uvádzajú, že JHVH/Jahve mu odťal nohy a rozdrapil jazyk). „Žene riekol: Veľmi ti rozmožím ťažoby v tvojom tehotenstve; v bolesťach budeš rodiť deti a budeš túžiť za svojím mužom, ale on bude vládnuť nad tebou“ (zrejme dovtedy rodila bezbolestne a ona vládla nad mužom v matriarcháte). „A Adamovi riekol: Pretože si poslúchol hlas svojej ženy a jedol si zo stromu, čo som ti zakázal: Nebudeš jesť z neho! – pre teba pôda prekliata bude, s námahou sa z nej budeš živiť. Ba trnie a hlozie bude ti rodiť a poľné byliny budeš jedávať; v pote tváre budeš jesť chlieb, kým sa vrátiš do zeme, lebo z nej si vzatý, pretože si prach a do prachu sa vrátiš.“

Z tohto vyplýva, že z nešťastného zberača a záhradníka (služobníka v E.DiNe pre potreby bohov (?), možno i lovca alebo pastiera v E.DiNe, sa mal stať hrdliaci roľník, ktorý už predtým vedel, čo je chlieb (niekto pred ním už dorábal chlieb hrdlačením). „A Adam pomenoval svoju ženu Chavvou/Evou (Tá, čo je život/Životodarná), lebo ona sa stala matkou všetkých živých. A Hospodin Boh učinil Adamovi a jeho žene obleky z kože a zaodel ich.“ To potvrdzuje, že v E.DiNe (kde sa podľa Koránu pilo víno a žili láskavé mladé devy – húr/hurisky) na základe lovu alebo chovu/pastierstva (usmrcovania cicavcov) ovládali Elóhím (JHVH) garbiarstvo a aj tam už dochádzalo k porušovaniu ekologických zásad,

narúšaní ekologickej stability a zmenám prirodzených „rajských“ ekosystémov výrobnými aktivitami. Raj na Zemi a Zlatý vek sa začali meniť už v E.DiNe.

Niekedy legendy uvádzajú príchody prarodičov, ktorí museli opustiť „raj/rajský ostrov“, keď poškodili jeho životné prostredie – zhrešili proti zákonom prírody/boha alebo dostali od neho milosť – možnosť prežiť, napríklad po Veľkej potope priplávali do Walesu Dwyvan s Dwyvach v korábe so živočíchmi a do Írska Bith s Birren. V Mexiku ide o mixtéccky pár Nata a Nena (upozornení na príchod potopy Tezcatlipocom) alebo o aztécky pár Coxcoxtic a Xochiquetzal/Operenú kvetinu. Podľa Kódexu Borgia aztéckych prarodičov Xochiquetzal, ktorá patrila do skupiny božstiev bohyně plodnosti Tlazoteotl, splodila s bohom slnka Tonatiuh/Piltzintecuhtim prvých smrteľníkov – dvojicu Oxmoco a Cipactonal ako ekvivalent Adama a Evy. Analógiu sú chiapenský pár Igh a Imox, maiduovský popotný pár Talvolt a Pehepé v Kalifornii. U kalifornských Acagčemenov boh Nocuma stvoril z hlíny Ejoni a ženu Ae. V Južnej Kalifornii ide o Tukinit a Tamaiovit, u Navahov o Y´a dilxil hastiin a Nihóosdzáán. Praotec algonquijských Indiánov

so ženou priplával z vlasti bielych predkov Abnakis (podľa ich mýtov 138 člnov vyplávalo z potápajúceho sa ostrova v Atlantiku smerom k americkej pevnine). Legendy uvádzajú príhody múdreho Etsieho na lodi s pámi živočíchov a s vypustením holubice, ako aj Veľkého havrana Athabaskov a iných kmeňov – Yetla/Yelcha/Yela/Ela, ktorý vystúpil po potope na pevninu, založil nové pokolenie ľudí a naučil ich používať oheň, chytať lososy a súložiť. Takéhoto praotca spomínajú aj Čerokézi, Siouxovia, Vašovci, Dakotí, Tlinkiti, Krikovia, Pauni a ďalšie severoamerické i juhoamerické indiánske kmene (napríklad Čibčovia v Kolumbii, Aravakovia vo Venezuele, Tupiovia a Gesovia v Brazílii). Podľa Indiánov kmeňa Kagatsa v Kolumbii kňaz Mulkueikai dokonca prežil potopu letom na čarodejnej lodi. V Nórsku a na Islande podľa zbierky textov O konci sveta Ragnaröku (Edda staršia) ľudí splodil pár Lifthrasir/Lifhraser/Lifhrasis (Plodiaci život) a Lif (Život). V diele Edda mladšia (1222 – 1225) od historika a básnika Snorriho Sturlusona sa na korábe zachráni Bargelmir s rodinou. Dve ženy Huruing Wuhti, ktoré prežili Veľkú potopu, rozmnožili severoamerický kmeň Hopiov. Populáciu na Tahiti zabezpečili manželia, ktorí sa zachránili pred potopou na hore O´Pitohito. Predkovia Ifugaov na Filipinách Wigan so sestrou Bogan prežili nebeský oheň a potopu na hore Amuyao. Prarodičia filipínskych Atasov sa zachránili pred Veľkou potopou na ostrove Mapula. V mýtoch Amiov na Taiwane sa uvádza, že pár Sura a Nakao uviazli na drevenom plavidle počas potopy na hore Ragasan. Potopu prežili podľa Irokézov aj božské dvojčatá Enigorio a Enigohatgea; podľa Hurónov Tsentsa a Tawiscara a podľa juhoamerických Quayamiov Nancomala s vodnou pannou Rutbe.

Tizian: Adam a Eva

Na **atole Hao** spomínajú na predpotopného Tikiho a jeho ženu Hinu, stvorenú z jeho rebra, na **Hawai** pár Kumulipo (Príčinu temnej noci) a Poele (Čiernu noc) alebo po potope spôsobenej bohom Vatea Nuku posledný ľudský pár – muž Rata a jeho žena Te-Pupura-i-Te-Tai na číne Papapapa-a-Henua. Prapôvodcami ľudského pokolenia v **Polynézii** sú Malamanganga 'e a Malamangangifo, na **Haiti** a **Portoriku** Morobo a Binabel z haitskej jaskyne Toaboyna, u **sudánskych Šilukov** Omara s kravou Diang, u **konžských Balubov** paradoxne biely Wotoa so sestrou Labama, v **Iráne** Mašja s Mašjának. Podľa východosibírskeho **Oročionov kultúrnym hrdinom a dobrodincom prírody**, zveri a človeka bol starec Chadáú, ktorý so starenou stvoril prvého človeka Kangunka pod dohľadom nebeského páru (Enduri a Boa). Stvoriteľ Kamui/Tuntu a civilizátor Aioinu usmerňovali život sachalinských **Ainov**; ich obdobou bol **východosibírsky Ulgan**, stvoriteľ človeka z hlíny a ženy z jeho rebra, a praotec Samojedov civilizátor Elik. Podľa **indickej (védskej) literatúry** ušľachtilý stvoriteľ Manu s Idou založili po Veľkej potope nové pokolenie. V **Írsku** za **prarodičov** považovali boha slnka a ohňa Aeda, manžela Bielej panej Bé-Find. Nositeľom kultúry sa však stal až oráč Amaethon. Obdobne v starovekom **Grécku** prvým praotcom ľudstva (Hellénov) po deväťdňovej potope (asi santorinskej v roku 1511 prnl.) sa stal kráľ tesálskeho mesta Phthia – Deukalión (Ten, čo prežil potopu), ktorý s Pyrrhou splodil Helléna, praotca Grékov. Ako prežiť potopu a postaviť loď, poradil „gréckemu Noahovi“ civilizátor Prométheus; ako obnoviť ľudský rod veštkyňa – bohyňa spravodlivosti Themis, prvá žena samotného Dia, čo vytváralo predpoklad protékčného zázemia, napriek tomu, že túto prírodnú pohromu na likvidáciu ľudstva vyvolal sám Zeus. Predpokladá sa, že po výbuchu Théry (Santorini) bola Attika, resp. jej časť 190 – 270 rokov neobývateľná a krétske mestá (napríklad prístav Chersonéso) tiež zaliali vlny cunami. Ekvivalentom Deukalióna sa stali v iných končinách Grécka kráľ Ogygés z Boiótie, Dardanos z Arkádie (následne prvý kráľ Tróje), Kerambos z Peliónu (pohoria v thessálskej Magnésii) a Diov syn Megaros v Megare; otcami ľudstva aj Foróneus v Argose a Diov syn Epafos (cca 2500 rokov prnl.). Starí Gréci pritom rozlišujú v súvislosti so zmenou environmentu a spôsobu života niekoľko vekov – zlatý, strieborný, bronzový a železný, pričom ten posledný považujú za najhorší (celkovo podľa nich dochádzalo k zhoršovaniu životných podmienok, čiže environmentálnej situácie). Pôvodných obyvateľov pred potopou volajú „suchí ľudia“ v Danajci, po potope „mokří ľudia“ – Pelasgovia. Aristoteles v *Ústave Tegeančanov* (pomenovaných podľa mesta Tegea v Arkádii) uvádza, že starí Pelasgovia (Plutarchom uvádzaní ako Proseléni) majú väčšie právo na Arkádiu (pôvodne Krajinu hrušiek – Apiu) než Helléni. Starovekí **Egyptania** pripúšťali, že západoeurópska predpotopná kultúra, ale aj východná mezopotámska kultúra, sú staršie ako ich civilizácia, dokonca sporadicky odvodzovali svoj pôvod od týchto kultúr. Napríklad verili, že sám božský Thovt (analogicky grécky Hermés, syn Maie – dcéry Atlanta a

Pleiony) priniesol smaragdové tabuľky civilizácie, podľa ktorých zmenili životné prostredie Egypta, buď zo západu, alebo z východu.

Realistickejší spôsob rozšírenia ľudstva a zmeny environmentu po potope si vymysleli **Yamanarovia v Ohňovej zemi**: „*Kedysi pred vekmi Mesiac (?) spadol do mora. Vzbúrené vlny sa vtedy zdvihli tak, ako keď sa do vody vo vedre hodí veľký kameň. To vyvolalo povodeň. Jediní ľudia, ktorí ju prežili, boli šťastní obyvatelia tohto ostrova, lebo sa odtrhol od morského dna a plával po vode... Keď sa Mesiac konečne vynoril z morských hĺbín a vody opadli, ostrov sa usadil na svojom bývalom mieste so všetkým, čo na ňom bolo. Odtiaľ sa potom ľudia rozšíli po celom svete.*“ (podľa Lucasa Bridgesa z knihy *Najvzdialenejšie končiny sveta*). Aj podľa **fínskeho** eposu *Kalevala* z opačnej strany zemegule katastrofu veľkého morského prílivu (cunami) vyvolal Mesiac. Keďže v Baltickom mori príliv neprevyšuje niekoľko centimetrov, zrejme ide o reálnu skúsenosť tvorcov tohto diela alebo ich predchodcov, inak by si takúto potopu nedokázali ani predstaviť. Podľa zádušného chrámu

Achnaton na reliéfe v Amarne

Cipactonal), ktorú zlikvidovala potopa (haiyococab), pričom sa zachránil len jeden pár na strome ahuehuete. **Druhú rasu** (svet dzolobov) prežila éru 4 010 rokov, kým ju nezničil uragán. Znova sa tentoraz medzi skalami zachránil jeden ľudský pár, ktorý vytvoril **tretí svet** mazchualobov ukončený ohňom. Jeden pár zachránený na lodi na mori založil **štvrté pokolenie**; ich synom z panny sa stal Kukulcán/azt.Quetzalcoatl – bradatý operený had bielej pleti (už spomínaná súčasná **piata éra** Nahui Ollin podľa Mayov po 5 125 rokoch skončí 21. decembra 2012 envirokatastrofou). Záchranu ľudského rodu po potope (zrejme tretej hunyeci) uvádza aj *Legenda o potope v krajine Azthán* (Atlan?) a znázorňuje reliéf z mayských rúin v Cobe. Atlad spomína aj Kniha o priebehu vecí v dávnych dobách (frízsky rukopis *Oera Linda Boek*), písaný od roku 1256 na základe ústnych podaní (dnes v knižnici v Leeuwardene v Holandsku). Sčasti mytológia amerických národov pripomína **sumerských božských súrodcov**: EN.KI a NIN.MAH, stvoriteľov ľudí mimo ED.INU (v sumersko-akkadskom opise *EN.KI a NIN.MAH* a v babylonskom *Epose o Atrachasisovi - Kronike Zeme*). Tak vznikol služobný ľud (sum. AZA.LU.LU, akk. Tiništi, hebr. Enošut = To, čo pochádza z Enóša). Podľa eposu stvorenie ľudí pre prácu bolo dôsledkom vzbury AN.NU.NA.Klov a I.GI.Glov, ktorí už odmietali budovať environmentálnu infraštruktúru a ťažiť zlato a iné nerasty. Vtedy Pani života NIN.TI/NIN.MAH (tiež nazývaná Mammi/Bélet-íl = Rodička bohov/Stvoriteľka človeka) s EN.KIm po zabití/obetovaní boha Geštuge (Rozum) zmiesili s ním hlinu (?) a stvorili človeka. Prvý pár vôbec, ktorý osídlil **Indiu** z postihnutého ostrova, sa nazýval Ad-ima (v sanskrite Adim/Prvý) a Heva. Ide o značnú podobnosť so sumerským A.DAMom (Ten z krvi/Pozemšťan) a s neskorším biblickým párom – Adamom (*ādām/adm* = ľudstvo v ugaritštine) a Evou (Hawwá/Heva/Chavva/Heua = Živá), vyhnaným z „raja“ E.DINu (akk. Edinnu, arab. Džannat ' Adn, gr. Paradeisos) = Domu spravodlivých/božských (sum. AN.UN.NA.Klov). „*Život Adama a Evy*“ (lat. *Vita Adae et Evae*) bližšie uvádza *Nikodémovo evangelium* (Apokalypsa Mojžišova).

Podľa *Knihy Adama a Evy* (Genesis 1: 26-27 v preklade kráľa Jakuba): „*I riekol Boh: Urobme ľudí, aby boli naším obrazom podľa našej podoby.*“ Potom Elóhim/Stvoriteľia/Pozorovatelia/Strážcovia/Božskí (El = Boh/Stvoriteľ, až neskôr ako imaginárna Božia všadeprítomnosť), stvorili Adama a jeho ženu (dodnes pretrval problém ako maľovať

Veľká potopa Noaha, resp. Deukalióna

Ramessa III. (Medinet Habu) v Západných Thébach prišiel po ohni a potope v roku 1180 prnl. do **Egypta** Morský národ (Meshwesh alebo Hanebu) z ostrova Netero (?), ktorý údajne zničil predtým Chetitskú ríšu i kultúru v Mezopotámii (na reliéfe o víťazstve faraóna nad jeho bojovníkmi dokonca znázornili ich 25 395 odrezaných penisov uložených na dvoch hromadách). Aj legenda egyptológie sir William Matthew Flinders Petrie (1853 – 1942) pripúšťal, že do Egypta prišla vysokocivilizovaná „nová rasa“. Tento národ zanikol alebo sa asimiloval tak ako „morský ľud“, ktorý ešte okolo roku 1190 prnl. ťažil „žiarivé kosti Matky Zeme“ (meď) pri **severoamerických Veľkých jazerách** (napríklad v Menominee County v štáte Michigan). Vlys na fasáde akropoly po Dzibilchaltúne v druhom najväčšom **mayskom** meste Tikale/Mutule (dnes v Guatemale) znázorňoval environmentálnu katastrofu s topiacimi sa ľuďmi. Rakúsky mayológ Teobert Maler priniesol tento sochársky výtvar a historický dôkaz do Viedne, kde ho zničili počas jej obsadenia sovietske vojská, takže sa zachovala len jeho

Pyramídálny chrám v Tikale vládcu Hasaw Chan K'awila

Pyramídálny chrám v Tikale vládcu Hasaw Chan K'awila

Adama a Evu – s pupkom alebo bez neho; najlepším riešením po stáročia bol zákaz ich zobrazovania, obdobne ako zákaz stvárňovania božských Elóhím, ktorí by asi pripomínali sumerských, babylonských, egyptských alebo iných bohov, resp. polobohov, prípadne miestnych „pohanských“ bohov). Prvou ženou Adama umiesneného z hlíny bola však škriepna „feministka“ Lilith (známa aj ako sumerská bohyňa skazy), tiež umiesnená z hlíny, avšak keď vyslovila pravé meno boha, za trest ju zniesol zo sveta. Až po nej JHWH stvorili z jeho rebra druhú ženu - Chavvu, ktorá zhrešila. Elóhím/Božský (JHVH) vyjadrili obavu: „*Hľa, človek je už ako jeden z nás (bolo ich zrejme viac), keďže pozná dobro i zlo. Aby však teraz nenačahal ruku, aby nevzal a nejedol zo Stromu života*“ (ďalšieho zakázaného druhu stromu udržiavania nesmrteľnosti, resp. omladzovania alebo spomaľovania starnutia na Zemi), a aby nežil večne, poslal ho *Hospodin Boh von zo záhrady Eden obrábať pôdu, z ktorej bol vzatý. Potom vyhnal človeka a na východ od záhrady postavil cherubov s blyskavým plamenným mečom, aby strážili cestu k Stromu života. Adam a jeho žena odišli zo záhrady Eden, a prebývali potom v zemi zrodenia, v zemi, kde boli stvorení*“ (asi v AB.ZU alebo podľa *Knihy jubilej* v zemi Elda, tam si postavili provizórne obydlie/prístrešok – *tabernáculum*). Adam sa potom stal prvým patriarchom (svojej ženy a s ňou svojím 13 deťom (?), takže obrábanie pôdy v pote tváre asi nebolo jeho doménou. Po zavraždení jeho syna pastiera Ábela,

čo potvrdzuje predchádzajúcu hypotézu o pastieroch v E.DiNe, a následnom vyhnaní vraha – roľníka Kaina (označeného Kainovým znamením – stratou ochlpenia na tvári (?)) z okolia E.DiNu do iných končín sveta, druhým patriarchom sa stal spomenutý Adamov tretí syn Šét (Náhrada/Náhradník), od ktorého sa odvíja biblická rodová línia ľudstva. Za jeho éry nejakí ďalší ľudia (?) začali vyzývať Hospodina, ktorého zrejme Adam vyhnaný z E.DiNu do miesta svojho stvorenia mimo E.DiNu, ako patriarcha natolko nevyzýval a nemal v náležitej úcte (Adam mal údajne celkovo pokrvať 63 detí, z toho 33 synov a 30 dcér). Ďalšími predpotopnými patriarchami sa stali: Énoš, Kénán, Mahalael/Mahalalél, Járed, Enoch/Chanók/Henoch (Zasvätený), Metúšelach/Metuzalem (žil zo všetkých najdlhšie – 969 rokov, kým Járed len 962 rokov a Adam 930 rokov) a Lámech. Ten a Betenos (Ashmua) splodili bohobojného Nóacha/Nuha (podľa starších písomných zdrojov z Ninive Ut napíštim/Atrachasis a ešte starších z Nippuru sumerský kráľ ZI.U.SUD.RA – inak syn 8. predpotopného panovníka Ubar-Tutua z mesta najvyššieho blahobytu ŠU.RUP.PAKU/

Reliéf boja proti „morskému ľudu“ (z Medinet Habu)

Šuruppaku, známeho sanatóriom božskej SUD; dnešného irackého mesta Fára; v Indii Baisbasbat). Podľa *Knihy jubilej* (*Malej genesis*): „*Násilía na zemi pribúdalo a všetko myslenie i poznanie všetkých ľudí bolo zlé po všetky dni. Boh sa zahľadel na Zem, a hľa, bola skazená, a všetko tvorstvo si pokazilo svoje mravy. Všetci, ktorí boli na zemi, konali zle pred Božími očami. Tu Boh povedal: Zmetiem ľudí a všetko tvorstvo, ktoré som stvoril z povrchu zeme. Ale Noe jediný našiel u Boha milosť*“ (kapitola 5/2 až 5). V *Koráne* sa uvádza: „*A bolo povedané: Zem, pohltaj vodu svoju! Nebo, zadrž dážď! I opadla voda, príkaz bol splnený a loď uviazla na hore al-Džudí. Potom bolo povedané: Preč s ľudom nespravodlivým.*“ (súra 11/46-44) a „*O pomoc Nás kedysi Noe požiadal – a ako výborne prosby plníme – a pred pohromou nesmiernou sme jeho i s rodinou jeho zachránili, a potom sme všetkých ostatných utopili a urobili sme jeho potomkov jedinými, ktorí prežili a u posledných sme mu požehnali: Mier nech je s Noem medzi všetkým ľudstvom!*“ (súra 37/73-79; okrem toho *Korán* obsahuje osobitnú súru 71 nazvanú *Noe*). Podľa *Henochovej knihy* (kapitola 9/1-2): „*Potom Mikael a Urael a Ruľael a Gabriel hľadeli z neba a zbadali mnoho krvi na zemi preliatej a všetko zlo, ktorému ľudia prepadli. Hovorili si medzi sebou: „Nárek hynúcej zeme je počut až k bránam neba“* (koľkokrát ešte potom doteraz?). V *Knihy jubilej* (kapitola 4/24) sa uvádzajú **environmentálne**

Fikcia – Atlantída

poznatky a poučenia, ktoré hovoril Noe deťom: „*Potom hrešili i na zvieratách a vtákoch i na všetkom, čo sa hýbe a čo chodí po zemi. Tak bolo na zemi preliate veľa krvi a všetky myšlienky i želania ľudí boli márnivé a zlé po všetky dni.*“ Podľa *Knihy jubilej* mu do archy vnášali rastliny a živočíchy anjeli (hebr. *mal'ák*, gr. *angelos*). Po záchrane so ženou Emzara/Naamah, tromi synmi a ich ženami (spolu 8 ľudí) na hore Lubar (?) „*Noe a jeho synovia prisahali, že nebudú jesť krv, ktorá je v akomkoľvek tele... Človek, ktorý bude jesť krv nejedlého zvierata, dobytká či vtáka, po všetky dni zeme, bude vyhadený zo zeme, on i jeho potomkovia*“ (kapitola 6/10-12). Noe povedal: „*Teraz však, deti moje, počúvajte: Konajte právo a spravodlivosť, aby ste sa rozrástli v spravodlivosti na povrchu celej zeme, a vaša sláva sa zvýšila pred mojím Bohom, ktorý ma zachránil z potopy. Hľa, vy sa rozidete a budete stavať mestá a v nich budete pestovať všetky rastliny, čo sú na zemi, i všetky stromy, ktoré nesú ovocia*“ (kapitola 7/34-35). Po *Veľkej potope* (v roku 1556 židovského kalendára; 2204 prnl.) *Noeho synovia* – plavovlasý Jáfet/Ječet/Japheth vybudoval popotopné mesto pomenované po svojej manželke Adataneses (Aresisia/Arbasisah/Arathka/Noegla) a odišiel založiť populáciu do povodia Indu, tmavý vznetlivý Chám/Ham postavil mesto Ne'elatama'uk (podľa mena svojej ženy, tiež jako Nahalath Mahnuk) a založil populáciu v Kanaáne a v povodí Nílu. Tretí syn Šém/Shem ostal v Mezopotámii (v zemi Šineár nazvanej neskoršie Babel), kde vybudoval

Jedna z podôb Quetzalcoatlá

mesto Sedeqetelabab (podľa manželky Zedkat/Nabu/Noela). Z jeho potomstva (po Arpachšadovi/Arfaxadovi, Šilachovi, Éberovi/Héberovi, Pélegovi, Reúaovi/Reuvovi, Serúgovi, Náchorovi a Térachovi/Tarechovi) vzišiel Abram (Otcov milovaný/Vysoký otec; akk. *Abraham = Otec mnohých národov*), ktorý odcestoval s otcom a ženou/sestrou Sorou/Sáraj/Sárou asi v roku 2096 prnl. po páde urského vládcu UR.NA.MUA do Harranu/Cháranu (neďaleko mesta Edessa, dnešnej tureckej Sanliurfy), kde tiež ako v Ure uctievali slnečného boha Nannara/Sína (odtiaľ po páde urského vládcu Šulgiho v roku 2048 prnl. putoval ďalej do sinajského Negevu a Egypta, kde prepožičal za výhody Sáru faraónovi a nakoniec do Hebronu, kde je s ňou pochovaný). Ako bohatý patriarcha (nie chudobný askéta) splodil so Sárou Izáka, so slúžkou Egypťankou Hagar Izmaila a s Ketúrou 6 synov a niekoľko dcér. „*A JHWH sa zjavil Abramovi a riekol mu: Ja som El Šaddaj, choď stále predom mnou a budeš bezúhonný/dokonálny.*“ Predpokladá sa, že pomenovanie pochádza z akkadského slova *šaddu*

= hora a El Šaddaj znamená Boh hôr, ktorý sa neskôr stal Silným všemohúcim Bohom, viera v ktorého v rôznych modifikáciách značne ovplyvnila skutky mnohých populácií ľudí a zapríčinila súčasný stav globálneho environmentu a spôsobuje jeho ďalšie zmeny. Niektorí sumerológovia uvádzajú, že ide o najmladšieho EN.LiLovho syna (akk. Iškur = Muž z hôr/asýr.Adad/chur.Tešub), nazývaného Ten, zo zeme hôr, ktorého kultovým zvieratom bol býk. Tak, či onak, neskoršie vytvoril pre Mojžiša a jeho brata, hovorca, mága, manažéra a veľkňaza (*hakköhēna*) Árona/Ah'róna (spolu s Mirjam deti Amrána a Jókebed), ideovú platformu pre Exodus, krvavé dobytie Kannánu a pre následnú zásadnú zmenu environmentu človeka na Zemi so značným vplyvom na degradáciu environmentu väčšiny ostatných organizmov, nakoniec i človeka a jeho zániku. Tento vývoj potvrdzujú všetky **eschatologické vízie o konci sveta** a poslednom súde s upozorňovaním na vplyv „zlého hada“ a potrebu eliminovania aktivít, ku ktorým človeka nabáda, aby ho ovládol až zničil.

„*Voda vystúpila nad zem, pätnásť laktov sa dvihali vody nad všetky vysoké hory a archa sa zdvihla zo zeme a plávala na hladine vody. Vody potom stáli nad povrchom zeme päť mesiacov, čo je stopäťdesiat dní. Schránka odplávala a zastavila sa na vrchole hory Lubar, jedného z vrcholov v pohorí Araratu.*“

(*Knihy jubilej*, tzv. *Malá Genesis*, kap. 5, 26 - 28)

Dr. Jozef Klinda